C/2025/5161

28.10.2025 г.

Становище на Европейския икономически и социален комитет

Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2021/2115 и (ЕС) № 251/2014 по отношение на някои пазарни правила и мерки за секторно подпомагане в лозаро-винарския сектор и за ароматизирани лозаро-винарски продукти

(COM(2025) 137 final — 2025/0071 (COD))

(C/2025/5161)

Докладчик: **Josep PUXEU ROCAMORA**

Съветник	Ignacio SÁNCHEZ RECARTE (на докладчика)
Законодателна процедура	EU Law Tracker
Искания за консултация	Европейски парламент, 5.5.2025 г. Съвет, 8.5.2025 г.
Правно основание	Член 43, параграф 2 и член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Документи на Европейската комисия	COM(2025) 137 final
Съответни цели за устойчиво развитие (ЦУР)	ЦУР 12 — Осигуряване на устойчиви модели на потребление и на производство
Компетентна секция	„Земеделие, развитие на селските райони, околна среда“
Приемане от секцията	25.6.2025 г.
Приемане на пленарна сесия	17.7.2025 г.
Пленарна сесия №	598
Резултат от гласуването („за“/„против“/„въздържал се“)	153/3/2

1. ПРЕПОРЪКИ

Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК)

1.1. подчертава социално-икономическото значение на лозаро-винарския сектор за Европейския съюз ([1]);

i) С пазарна стойност в размер на 100 милиарда евро, той допринася със 130 милиарда евро за БВП на ЕС. През 2022 г. европейски вина са били изнесени в 194 различни държави, с обща стойност на износа в размер на 17,9 милиарда евро, като този износ изиграва ключова роля, тъй като сам по себе си е намалил дефицита по търговския баланс на ЕС с 3,7 %.

ii) Секторът допринася и за социалната подкрепа, като генерира общо 2,9 милиона работни места, с които се съживяват селските райони, изправени пред обезлюдяване. Този сектор показва изключителна производителност, като води до по-висока добавена стойност на служител в сравнение с подобни дейности в други сектори на всеки етап от веригата за създаване на стойност (+ 90 % за отглеждане на грозде спрямо производство на култури и животновъдство; + 16 % за винопроизводство спрямо преработвателна промишленост; и + 5 % за пазарна реализация на вино спрямо хранително-вкусова промишленост). Освен това лозаро-винарските стопанства са с 15 % по-печеливши от средното стопанство в ЕС, предлагайки жизнеспособна икономическа алтернатива за хората, живеещи в селските райони.

([1]) Доклад на PwC за 2024 г. за CEEV „Economic, social and environmental importance of the wine sector in the EU“ (Икономическо, социално и екологично значение на лозаро-винарския сектор в ЕС): https://www.dropbox.com/scl/fi/m0780by1gj1vnzfl1qo4n/Report-PwC-on-EU-wine-sector_full_032024.pdf?rlkey=dui2nddbh4mxtj8q942x78q99&e=1&dl=0.

iii) С над 3,1 милиона хектара лозя в райони, където често липсват икономически алтернативи, лозаро-винарският сектор играе ключова роля за задържането на населението в селските райони. По-голямата част от общо 2,2 милиона лозаро-винарски стопанства в ЕС са дребномащабни, но въпреки размера си, тези лозя допринасят значително за селските икономики и производството на вино в ЕС. Селските райони с разширяващи се лозови масиви почти успяват да запазят равнищата на населението си, като бележат само лек спад от 0,4 %. За разлика от тях, районите с намаляващи лозови масиви са отбелязали значително — 6,5 пъти — по-голям спад (с 2,6 %) в броя на населението си.

iv) Общият фискален принос на лозаро-винарския сектор възлиза на почти 52 милиарда евро през 2022 г., като делът на социалноосигурителните вноски възлиза на над 57 % от тях, което представлява приблизително 0,7 % от разходите на сектор „Държавно управление“ на ЕС.

v) Освен преките последици за икономиката, европейският лозаро-винарски сектор представлява културна традиция, дълбоко вкоренена в обществения пейзаж. Този сектор въплъщава разнообразно наследство, създадено от векове история и иновации, където всяка област допринася за създаването на истинска мозайка от производствени региони. Лозарството не се свежда само до винопроизводството, то е свързано с начина на живот, колективната идентичност и връзката с дадено място. Поради това пакетът на ЕС за лозаро-винарския сектор следва да има за цел не само да осигурява конкурентоспособност и да насърчава инвестициите, но и да запази тази социална и културна структура, която обединява гражданите, като изтъква полезните взаимодействия между икономиката, околната среда и културата. Това ще спомогне за укрепването на духа на лозаро-винарските региони и ще гарантира устойчиво бъдеще за този емблематичен сектор;

1.2. отбелязва културното значение на виното в ЕС и отправя искане към Европейската комисия да защитава културата, свързана с виното, като ефективно подкрепя прилагането на програми, които спомагат за повишаване на осведомеността на потребителите относно информираната и отговорна консумация на вино;

1.3. подкрепя предложението на Европейската комисия, което има за цел да предостави на европейския лозаро-винарски сектор по-добри инструменти за справяне с многобройните предизвикателства, установени от групата на високо равнище за политиката в областта на лозаро-винарството;

1.4. отправя искане подкрепата за политиката да бъде съчетана с амбициозен бюджет за специфични интервенции в лозаро-винарския сектор;

1.5. подчертава значението на разработването на образователни програми, както и на научноизследователски и развойни проекти, които да подпомагат инициативите на предприятията и работниците в лозаро-винарския сектор в текущия преход на сектора;

1.6. подчертава, че препоръките на групата на високо равнище и предложението на Европейската комисия са били подготвени преди ситуацията на международните пазари на вино да се влоши драстично след решението на администрацията на Съединените щати да приложи допълнителни мита върху вината от ЕС; счита, че в бъдеще може да е необходима допълнителна подкрепа за подпомагане на конкурентоспособност на вината от ЕС на международно равнище;

1.7. препоръчва да се направят допълнителни подобрения в предложението на Комисията, за да се посрещнат предизвикателствата, пред които е изправен лозаро-винарският сектор на ЕС, и да се осигури здравословна, устойчива и конкурентоспособна лозаро-винарска икономика в дългосрочен план;

1.8. макар да изразява съгласие, че бъдещите стратегии за засаждане следва да спомогнат за адаптиране на производствения потенциал към пазарното търсене, счита, че списъкът с ограничения, подробно описан в предложението на Европейската комисия, е твърде рестриктивен и може да не е подходящ за всички ситуации;

1.9. приветства предложението на Комисията за удължаване на валидността на издадените разрешения за презасаждане, но препоръчва ограничаването на валидността им до 6 години, така че да е възможно ясно планиране за целите на управлението на потенциала в единните райони със защитено наименование за произход и защитени географски указания;

1.10. приветства разрешаването на национални плащания за доброволно събиране на реколтата на зелено и доброволно изкореняване на продуктивни лозя като допълнителни инструменти за управление на предлагането, като се има предвид икономическата ефективност от премахването на излишъка от вино от пазара преди неговото производство;

1.11. приветства предложението за регулиране на равнището на ЕС на използването на определени термини, които са широко използвани и следователно добре разбираеми от потребителите, за представянето на продукти с намалено алкохолно съдържание; предлага това предложение да се допълни с редица други условия, както е посочено в изменения 1 и 3 (по-долу);

1.12. не подкрепя въвеждането на задължителния израз „получени чрез намаляване на алкохолното съдържание“ при представянето на вина с намалено или частично намалено алкохолно съдържание;

1.13. препоръчва, както е посочено в изменение 2, включване в регламента на препратка към съществуващия символ или пиктограма, която да се използва за идентификация без текст на електронните средства за предоставяне на информация, използвани на етикета. Освен това, за по-добро разбиране от страна на потребителите ЕИСК предлага енергийната стойност да се показва в непосредствена близост до информацията, предоставяна по електронен път;

1.14. препоръчва премахване на задължителното посочване на списъка на съставките и хранителната стойност, когато вина от ЕС се изнасят извън ЕС, тъй като тези изисквания се различават в различните държави;

1.15. предлага разширяване на обхвата на правомощията, предоставени на Европейската комисия, за да ѝ се даде възможност да разработва, след консултации със съответните професионални организации и експертни групи, чрез делегирани актове допълнителни правила относно i) използването на електронни средства за предоставяне на задължителна и доброволна информация и ii) формата и оформлението на информацията, предоставяна по електронен път;

1.16. препоръчва да се изясни, че разпоредбите, които предвиждат задължителните данни, които трябва да бъдат посочени в едно и също зрително поле, се прилагат само веднъж, за да се предотврати ситуация, в която всички задължителни термини трябва да бъдат възпроизведени на предния етикет, когато там са посочени термините „защитено наименование за произход“ или „защитено географско указание“ или наименованието на ЗНП/ЗГУ;

1.17. предлага общият размер на плащанията, налични в дадена държава членка през дадена година за национални плащания за дестилация и събиране на реколтата на зелено, да не надвишава 15 %, вместо предложените 20 %. Освен това ЕИСК предлага доброволното изкореняване да бъде включено в мерките, обхванати от тези ограничения;

1.18. предлага бенефициерите на плащания за кризисна дестилация да не могат да получават никаква друга подкрепа за лозаро-винарския сектор за период от една и половина години;

1.19. препоръчва за ароматизираните лозаро-винарски продукти да се прилагат абсолютно същите правила относно електронните средства, използвани върху етикетите, както тези, предложени за вината;

1.20. предлага за ароматизираните лозаро-винарски продукти с намалено или частично намалено алкохолно съдържание да има разпоредби, според които ароматизирането може да придава органолептични характеристики, подобни на тези на виното, с цел да се осигури правна сигурност за тези нови продукти;

1.21. приветства предложението на Европейската комисия за насърчаване на винения туризъм, но предлага тази подкрепа да се разшири и да обхване лозаро-винарските предприятия с цел адаптиране на съоръженията им към посещения за винен туризъм и тяхното популяризиране, както и за програми, свързани с виното и гастрономията. Подкрепата на ЕС за лозаро-винарските предприятия следва да насърчава укрепването на местната или регионалната лозарска идентичност и да засилва полезните взаимодействия, произтичащи от сътрудничеството между местните лозаро-винарски предприятия;

1.22. предлага премахване на ограничението във времето за промоционални дейности, насочени към консолидиране на пазарния дял;

1.23. предлага да се извърши преглед по отношение на промоционалните и комуникационните дейности в трети държави, с цел опростяване на процедурите за кандидатстване и обосновка, с оглед улесняване на достъпа до помощ, намаляване на административната тежест и подобряване на ефективността при прилагането на съответните мерки;

1.24. приветства потенциалното увеличаване до 80 % на финансовата помощ от ЕС за инвестиционни разходи, свързани със смекчаване на последиците от изменението на климата и приспособяване към него;

1.25. предлага, в случай на изключителни обстоятелства на експортните пазари по целия свят или в случай на криза, засягаща пазарите на трети държави, представляващи повече от 15 % от износа на вина от ЕС, финансовата помощ от Съюза за промоционални и комуникационни интервенции да може да бъде увеличена до 80 % от допустимите разходи.

2. **ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ**

Аргументи в подкрепа на препоръки 1.1 — 1.7 относно необходимостта от предложение за пакет от мерки за лозаро-винарските продукти и неговото общо съдържание

2.1. ЕИСК подкрепя предложението за пакет от мерки за лозаро-винарските продукти, насочен към справяне със следните предизвикателства, пред които е изправен лозаро-винарският сектор на ЕС: от страна на търсенето — продължителна, дългосрочна тенденция на значително намаляване на консумацията и промяна в предпочитанията на потребителите поради обществени промени; и от страна на производството — нарастваща несигурност по отношение на производството от една година до друга поради изменението на климата и по-честите и интензивни екстремни метеорологични явления.

2.2. След публикуването на предложението на Европейската комисия положението в лозаро-винарския сектор се влоши допълнително. От 5 април лозаро-винарските продукти са обект на допълнителни мита на пазара на САЩ, който е водещият клиент за вина от ЕС, представляващ 28 % от световния износ на вино от ЕС. Освен пазара на САЩ, внезапното нарастване на напрежението и търговските бариери по света оказва отрицателно въздействие върху икономическите и потребителските перспективи на пазарите на други трети държави и генерира огромна несигурност както за предприятията, така и за потребителите, което ще се отрази отрицателно на инвестициите и конкурентоспособността на лозаро-винарските предприятия от ЕС.

2.3. Предвид социално-икономическото въздействие на лозаро-винарския сектор на ЕС и ключовата роля, която той играе за съживяването на селските райони на ЕС, от съществено значение е да се подобри неговата дългосрочна устойчивост.

2.4. Като се има предвид, че отговорната и умерена консумация на вино — начинът, по който огромното мнозинство от потребителите се наслаждават на виното — е стигматизирана от премахване на разграничението между злоупотребата с алкохол, от една страна, и информираната и отговорна консумация на вино, от друга, ЕИСК счита за необходимо да се насърчава прилагането на мерките, предвидени в Регламента за стратегическите планове ([2]), които спомагат за повишаване на осведомеността на потребителите относно отговорната консумация на вино.

2.5. ЕИСК приветства представеното от Комисията предложение, но счита, че „пакетът с мерки за лозаро-винарските продукти“ би могъл да бъде изменен, за да отразява по-добре този влошаващ се контекст, с цел да се осигури значително незабавно облекчение и подкрепа за лозаро-винарския сектор на ЕС.

Аргументи в подкрепа на препоръки 1.8 — 1.10 и 1.17 — 1.18 относно контрола на производствения потенциал

2.6. ЕИСК подкрепя предложението за удължаване на валидността на разрешенията за презасаждане, но счита за важно да не се предвижда твърде дълъг срок, който би могъл да усложни средносрочното управление и планиране на производствения потенциал в защитените наименования за произход и защитените географски указания.

2.7. ЕИСК счита, че някои от предложените ограничения биха могли да бъдат пречка за целта за адаптиране на производствения потенциал към пазарното търсене, както е посочено в предложението за член 63, параграф 3, тъй като ситуациите в даден „производствен регион“ или „географска област“ може да се различават в зависимост от териториите на подрегиона и/или видовете продукти (напр. бели или червени вина). Освен това понятието „среден добив“ е нефункционално и би могло да доведе до широк спектър различни тълкувания и начини на изчисляване от една държава членка или оператор до други. Макар че настоящият член 66, параграф 3 вече позволява някои ограничения, подобно предложение би могло да доведе до обширни и непропорционални ограничения върху начина на прилагане на разрешението за презасаждане. В този смисъл ограничението за презасаждане в същия географски район или със същия сорт или метод на производство, или в същия производствен регион може да повлияе на гъвкавостта и избора на отделните предприятия за адаптиране към пазарното търсене, по-специално по отношение на новите продукти. От друга страна, ЕИСК предлага да се определи ограничение, така че бенефициерите на плащания за кризисна дестилация да не могат да кандидатстват по никоя друга програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор за период от една и половина години.

2.8. ЕИСК подкрепя специфичния акцент върху доброволното събиране на реколтата на зелено в обосновани случаи на криза като рентабилна мярка за контрол на производствения потенциал.

([2]) Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегическите планове по ОСП) (ОВ L 435, 6.12.2021 г., стр. 1).

Аргументи в подкрепа на препоръки 1.11 и 1.12 относно представянето на продукти с намалено или частично намалено алкохолно съдържание

2.9. ЕИСК подкрепя допълването на правилата за представяне на лозаро-винарски продукти с намалено или частично намалено алкохолно съдържание, за да се разреши и хармонизира (за вината) използването на термини, широко използвани за други нискоалкохолни и безалкохолни продукти, които са лесно разбираеми за потребителите.

Аргументи в подкрепа на препоръки 1.13 — 1.16 относно правилата за етикетиране на вина

2.10. Намерението на Европейската комисия да гарантира, че настоящите правила за електронно етикетиране по отношение на идентификацията на електронните средства за предоставяне на информация са пълни е стъпка в правилната посока; това е в съответствие с препоръката, издадена от групата на високо равнище, за да се позволи на всички оператори да спестят време и разходи за физически етикети, като по този начин се улеснят търговията и износът, като същевременно се защитят потребителите и се гарантира правото им на лесен достъп до задължителна информация. При все това:

— поради липсата на хармонизиран подход и необходимостта от защита на единния пазар има спешна нужда от определяне на система без текст, базирана на пиктограма или символ за идентифициране на електронните средства. Следователно е от решаващо значение конкретните хармонизирани условия за решение без текст да бъдат директно въведени в основния акт.

— Поради трудността, която лозаро-винарските предприятия срещат при определянето кога и дали законодателството на трета държава не позволява или се отклонява от разпоредбите на ЕС относно посочването на списъка на съставките и декларацията за хранителна стойност, е по-добре да се премахне изискването за посочване на тези данни, когато вина от ЕС се изнасят за трети държави.

Аргументи в подкрепа на препоръки 1.19 и 1.20 относно ароматизираните лозаро-винарски продукти

2.11. Правилата за производството и представянето на ароматизирани лозаро-винарски продукти следва да отчитат и отразяват, където е уместно, развитието на правилата за производството и представянето на вина.

Аргументи в подкрепа на препоръки 1.21 — 1.25 относно подобренията в правилата за интервенции в лозаро-винарския сектор

2.12. Въпреки че промоционалните и комуникационните интервенции са едни от основните инструменти за справяне с днешната криза при вината, лозаро-винарските оператори не са в състояние да се възползват максимално от тях поради сложната регулаторна рамка, с която те се уреждат. ЕИСК предлага допълнително улесняване на прилагането на тази мярка чрез:

— премахване на една от основните пречки пред пълната ефективност на мярката, а именно срокът, наложен за промоционални дейности, насочени към консолидиране на пазарния дял. Предложената продължителност на подкрепата за промоционални дейности, насочени към консолидиране на пазарните позиции в трети държави, все още е много ограничителна; и

— предложение за преглед на правилата, които затрудняват лозаро-винарските оператори да прилагат промоционални програми.

2.13. Като се има предвид, че винарските изби са последното звено в производствената верига и местата, които туристите действително посещават, е важно мерките, предприети от лозаро-винарските предприятия за адаптиране на техните съоръжения за осъществяване и/или насърчаване на винения туризъм, да попадат в обхвата на мерките, получаващи подкрепа от ЕС. Подкрепата обаче следва да се разглежда цялостно, тъй като виненият туризъм изисква нови умения в рамките на лозаро-винарските предприятия, особено в тези от семеен вид. От съществено значение е да се подобрят уменията на собствениците на лозя и на техните работници чрез образователни програми, основани на извличане на поуки от най-добрите практики. Като се има предвид положителният мултиплициращ ефект, който може да бъде създаден, когато дейностите в областта на винения туризъм са част от координирана мрежа, от решаващо значение е да се включат постиженията на местно равнище, които правят винарските изби привлекателни за потребителите на равнището на лозаро-винарския регион. Поради това подходът на ЕС за подкрепа следва да отчита тези елементи, за да се даде възможност за истински полезни взаимодействия на местно равнище и да се повиши привлекателността на винения туризъм, като същевременно се запази автентичността на лозаро-винарските региони.

3. **ПРЕДЛОЖЕНИ ИЗМЕНЕНИЯ НА ЗАКОНОДАТЕЛНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ**

Изменение 1

свързано с препоръка 1.9 — [член 119, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕС) № 1308/2013, член 1, точка 5 от COM(2025) 137 final]

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
i) терминът „без съдържание на алкохол“, ако действителното алкохолно съдържание на продукта не надвишава 0,5 обемни процента; придружено от израза „0,0 %“, ако действителното алкохолно съдържание на продукта не надвишава 0,05 обемни процента;	i) термините ***„с напалено алкохолно съдържание“, „без алкохол“ или*** „без съдържание на алкохол“, ако действителното алкохолно съдържание на продукта не надвишава 0,5 обемни процента; ***алтернативно, може да бъде*** придружено от израза „0,0 %“, ако действителното алкохолно съдържание на продукта не надвишава 0,05 обемни процента;
ii) ***терминът „нискоалкохолен“***, ако действителното алкохолно съдържание на продукта е над 0,5 обемни процента и е ***най-малко 30 %*** под минималното действително алкохолно съдържание на категорията преди намаляване на алкохолното съдържание.	ii) ***термините „с частично напалено алкохолно съдържание“, „нискоалкохолен“ или „с напалено алкохолно съдържание“***, ако действителното алкохолно съдържание на продукта е над 0,5 обемни процента и под минималното действително алкохолно съдържание на категорията преди намаляване на алкохолното съдържание

Изложение на мотивите

Настоящото изменение има за цел осигуряване на необходимата гъвкавост при представянето и маркетинга на тези „нови“ продукти и премахва ненужните критерии от „30 %“, за да се избегне създаването на правна „вратичка“ за лозаро-винарските продукти.

Всяко възможно объркване за потребителите вече е предмет на правилата на ЕС относно подвеждащата комуникация и реклама.

Изменение 2

свързано с препоръка 1.11 — [член 119 от Регламент (ЕС) № 1308/2013]

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
	6 (нов текст). При обявяване на хранителната стойност и/или списъка на съставките в съответствие с параграфи 4 и 5 от този член и на други задължителни или доброволни обозначения, установени от законодателството на ЕС или националното законодателство, електронните средства следва: ***i. да бъдат без текст и да се идентифицират чрез международна пиктограма или съществуващ символ ISO; и*** ***ii. да се напират в непосредствена близост до енергийната стойност.*** ***Вината с етикети, използващи други начини за представяне чрез електронни средства, могат да продължат да се пускат на пазара до изчерпване на количествата.***

Изложение на мотивите

Изменението пояснява, че идентифицирането на цифровите средства трябва да се основава на хармонизирано решение без текст, за да се гарантира свободното движение на лозаро-винарски продукти.

Изменение 3

във връзка с препоръка 1.9

Текст, предложен от Европейската комисия	Изменение на ЕИСК
Лозаро-винарските продукти от категориите, посочени в точки (4) ***и*** (7), могат също така да бъдат получени ***съответно*** чрез вторична ферментация или добавяне на въглероден диоксид към вината с намалено или частично намалено алкохолно съдържание, посочени в точка 1.	Лозаро-винарските продукти от категориите, посочени в точки (4), ***(5), (6),*** (7), ***(8) и (9),*** могат също така да бъдат получени чрез вторична ферментация или добавяне на въглероден диоксид към вината с намалено или частично намалено алкохолно съдържание, посочени в точка 1.

Изложение на мотивите

Това изменение има за цел да се поясни, че технологичната гъвкавост, приложима за пенливите и пенливите газирани вина с намалено алкохолно съдържание, обхваща и искрящите вина, искрящите газирани вина и качествените ароматизирани вина.

Брюксел, 17 юли 2025 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Oliver RÖPKE